

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

86 letni rojstni dan Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

Tretjič že se je povrnil rojstni dan našega ljubljenege vladarja, odkar besni grozni svetovni ogenj. Dne 18. avgusta so zopet slavili vsi avstrijski narodi rojstni dan svojega sivolasega vladarja, premodrega cesarja Franca Jožefa I. Kakor nikdar v mirnih časih, tako so nas še veliko bolj nagibali sedanji strašni časi, da smo dali te dni duška svojim patriotičnim čutilom ter izrazili ljubezen in zvestobo svojih sredo Njega, ki ga ljubimo in častimo kot svojega očeta. Ne moremo mu izraziti teh notranjih čutil v veselju in razkošju, kakor smo bili vedno navajeni, če je bil avstrijski praznik, a kljub temu smemo trditi, da našim srcem naš oboževani vladar ni bil nikdar tako blizu, kakor ravno v sedanjih dneh, ko so na vseh straneh vstali kleti sovražniki, da napadajo miroljubno Avstrijo, katere vladar je naš cesar že blizu 70 let. Brezpotrebno se nam zdi, da bi še posebej poudarjali vdanost in zvestobo vnetih Slovencev ob takih slavnostnih dneh, saj govore žive priče — naši vojaki-junaki — ki že tretje leto krvavé na bojiščih tam, kjer je sila največja. Oni spričujejo jasno, da je ljubezen Slovencev do cesarja in domovine ne samo na jeziku, marveč v srcu, da je iskrena, odkrita, dejanska in do smrti požrtvovalna. Kakor otroci okoli svojega predobrega očeta, kadar je v nevarnosti, se zbiramo ob takih slovesnih prilikah okoli svojega cesarja, ponavljajoči mu sveto prisego, da smo voljni z njim vstrajati v velikanski borbi do zadnjega trenutka. Slovenci pa tudi vemo, kako se naša hrabrost v vojski ceni pri presvetli vladarski hiši. Zato se z večno, nikdar prelomljeno ljubeznijo, zvestobo in vdanostjo do cesarja in habsburške rodovine družijo tudi vsi naši narodni upi. In kakor dobri sinovi ravno v hudih dneh najbolj goreče molijo, da jim Bog ohrani dragega očeta, tako tudi mi v tej krvavi vojski srčneje kakor kedaj poprej pošiljamo svoje molitve proti nebesom:

Ohrani nam Vsemogočni našega modrega in očetovskega vladarja Franca Jožefa I. zdravega in krepkega, tolaži njegovo žalostno srce, ki mora prenašati toliko grenkobe in gorja, daj mu zmago čez vse naše sovražnike ter podeli katoliški Avstriji zopet mirne čase in srečne dni!

Novomesto je praznovalo 86. rojstni dan presvetlega cesarja in preljubega avstrijskega očeta prav prirčno. Okrasilo je tudi svoje hiše z zastavami ter je bilo vsestransko slavnostno razpoloženo. Splošne razsvetljave in bakljade se žalibog ni moglo izvršiti zaradi različnih ovir v sedanjih razmerah, zato so pa rajši nekateri meščanje obrnili nekaj darov v prid „Rdečemu križu“ v pomoč ranjencem po intencijah preskrbnega našega vladarja, ki ne želi posvetnega blišča, dragocenega sijaja, pojeđin in gostij, temveč hoče, da se vsi njegovi prazniki poslavijo z dobrodelnostjo, zakar daje svetovna vojna dovolj polja. V tem oziru se je z lepim vzgledom odlikovala „Mestna hranilnica v Rudolfovem“, ki je veliko darovala 250 kron „Podružnici Rdečega križa v Rudolfovem“ v dobrodelni namen kot priboljšek vojakom-bolnikom.

Na dan 18. avgusta je daroval obobilni asistenci mil. g. prošt dr. Seb. Elbert pontifikalno sv. mašo ob 9. uri v kapiteljski cerkvi, katere so se udeležila vsa c. kr. in civilna oblastva pod vodstvom svojih predsednikov in predstojnikov. Nadalje so bili navzoči samostanski in redovniški zastopniki, ves oficirski zbor, c. kr. orožništvo, prostovoljni strelci, vojniki-rekonvalescenti, potem zastopstvo uniformirane meščanske garde, veteran. društva, požarne brambe, meščanje iz vseh stanov ter begunci. Sploh je bila kapiteljska cerkev polna vernikov obojega spola, katerim so se v polnem številu pridružili tudi šolarji in učenke novomeških ljudskih šol v spremstvu svojih gg. učiteljev in učiteljic. Vso veliko množico

pobožnega ljudstva je združil ta dan v hiši Gospodovi isti vzvišeni namen: goreče moliti in prositi Boga za svojega prečastiljivega 86 letnega očeta cesarja Franca Jožefa I., za častno zmago avstrijskega orožja in za skorajšnji trajni mir med vsemi narodi in državami.

Petje pri pontifikalni sv. maši je bilo izborna. Opetovano smo v našem listu že pohvalili kapiteljski zbor in njega pevo-vodjo, in to po pravici. A to pot smo jasno čutili, kako vzvišeno je prednašal naš dični zbor, zavedajoč se slavnostnega dne. Mešan zbor z orkestrom je sestel iz 38 sodelujočih gospá, gospodičen, gg. uradnikov in dijakov. Vsa čast takemu zboru! Pela se je prelepa Gruberjeva maša „de Nativitate“. Izredno lep v tej skladbi je Sanctus in Benedictus. G. učitelj Grajland je pel Preyerjev „In te Domine speravi“, kateremu je odgovarjal zbor. Glas g. učitelja Grajlanda je v ponos celemu koru; njegov bariton je mehak in dalekosežen; pomen teksta je povsem izrazil. — Po navdušeno odpeti zahvaljeni in cesarski pesmi je zapel zbor 29. Psalm, najnovejšo delo našega „Naceta“. To je krasna skladba, namenjena za velike cerkvene slavnosti. Zbor in orkester je to imenitno delo navdušeno proizvajal. Posebna pozornost in povdarek tega dela je v sopranu in baritonu. Izredno dve lepi sopranovi partiji so izvrstne naše, povsod hvaljene sopranistinje pele izborna kot iz enega grla. V baritonovi partiji pa se je pokazal naš dični g. Grajland mojstrapevca. Impozantni je sklep, katerega proizvajala cel zbor: „Spremenil si mi žalost v radosti lepi glas, odvzel mi halo žalno in dal veselja pas. Zatorej, večni, srce naj Tebi hvalo na veke bo dajalo!“ — Psalm je res skladba prve vrste.

Po cerkvenem opravilu so se poklonili uradniki, civilni in cerkveni predstojniki, zastopniki različnih korporacij in društev in drugi c. kr. okr. glavarju in vladnemu

svetnikn, visokorodnemu gospodu baronu Rechbach ter mu izročili vdanostne čestitke za cesarja in vladarja k njegovemu 86 letnemu rojstnemu slavlju, ki jih naj blagovoli sporočiti na najvišje mesto.

Opoldne je bil cesarski diner v „hotelu Koklič“ na povabilo vojaškega častniškega zbora. Udeležili so se banketa oficirski častniški zbor, predstojniki cerkvenih in svetnih uradov, zastopnik novomeške uniform. garde in drugi odlični povabljeni. Slavnostni govor je imel v krasnih besedah, polnih navdušenja, ljubezni in udanosti do cesarja in presvetle vladarske rodbine preblagorodni gospod polkovnik Anton pl. Pöll-Föhrenau.

V vseh vojaških bolnišnicah so dobili isti dan bolniki in strežniki primerno južino kot priboljšek, kar je darovala „Podružnica Rdečega Križa v Novem mestu“, ki je vsikdar s svojo ljubeznivostjo in požrtvovalnostjo na svojem mestu.

Prejeli smo še tudi iz drugih dolenskih krajev radostna poročila, s kako prisrčnostjo so povsod počastili 86 letnico cesarjevo s zvonjenjem, s službo božjo, z razobešenjem zastav, z okinčanjem hiš itd. Toda vsa ta poročila naznanjajo enako vsem narodom širne Avstrije izraz in čutila iste zahvalne pesmi in odkritosrčne molitve: Hvala Bogu, ki nam v najtežjih dneh ohranja vladarja čilega in čvrstega! Čast in hvala naši armadi, našim vrlim očetom, možem in sinovom, ki v dejanju kot železni polk izvršujejo svojo sveto dolžnost za cesarja in domovino! Bog daj i nadalje moč, vstrajnost in srečno vrnitev našim slavnim bojevnikom!

In kakor za cesarja rojstni dan, tako naj preveva še prav v sedanjih viharnih časih vse avstrijske narode eden duh in ena želja ter naj po celi državi mogočno doni edini glas:

„Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja, Avstrijo!“

LISTEK.

Mati Sovaž.

(Koniec.)

Pismo je bilo datirano pred tremi tedni. Stala je nepremično; tako zelo je bila ganjena, da je strmela brez misli pred se in bi ne mogla prenesti ničesar več. Mislila je: „Glej, Viktor je zdaj ubit!“ Potem so se ji druga za drugo prikrdale solze v oči in žalost je premagala njeno srce. Strašne, mukotrpne misli so jo obhajale druga za druga. Ne bo ga več objela, svojega malega, svojega velikega sina, nikoli več! Orožniki so umorili očeta, sina so umorili Prusi... Kroglja ga je razklala na dvoje. In zdelo se ji je, da vidi nekaj, nekaj strašnega: pasti njegovo glavo, oči odprte, med tem pa grize konce svojih velikih brk kakor takrat, kadar je bil jezen.

Kaj so naredili z njegovim truplom potem?

Ko bi ji vsaj dali njenega sina nazaj kakor so dali njenega moža s kroglo sredi čela!

Začuje glasno kričanje. Bili so Prusi, ki so se vračali iz vasi. Hitro skriva pismo v žep in jih sprejme z navadnim obrazom,

ker je imela čas, da si je zadosti zbrisala oči.

Smejali so se vsi štirje, očarani, da imajo tako lepega zajca, ki so ga brez dvoma ukradli in dajo starki znamenje, da bodo jedli nekaj dobrega.

Ona začne takoj, kakor je bilo treba, pripravljati za zajutrek; pa ko je bilo treba zajca usmrtiti, ji upade srce. In vendar ni bil ta prvi! Eden izmed vojakov ga udari s pestjo za ušesa in ga ubije.

Ko je bila žival mrtva, je starka slekla rudeče telo s kože. A pri pogledu na kri, ki jo je čutila, ki ji je tekla po rokah, pri pogledu na gorko kri, katero je čutila zmrzovati in strjevati se, se je stršela po vsem životu. Videla je vedno svojega sina, razklanega na dvoje in ravnato rudečega kakor ta trepetajoča žival.

Vsede se k mizi s Prusi, a ne more jesti, niti grižljaja ne vzame. Oni pa se z zajcem gosté, ne da bi se zanjo brigali. Molcé jih pogleduje s strani in tehta neko misel, a z njenega obraza ni mogoče ničesar brati, zato tudi nič ne opazijo.

Kar naenkrat jih vpraša: „Jaz še vaših imen ne poznam in glejte en mesec je že, kar bivamo skupaj.“ Razumeliso, čeprav nelahko,

kaj želi, in ji povedali svoja imena. To ni bilo zadosti; da si jih napisati na papir z naslovi njihovih družin, postavi očala na svoj veliki nos in motri neznano pisavo, potem list upogne in ga vtakne v žep navrh pisma, ki ji je naznanilo sinovo smrt.

Ko je bil zajutrek pri kraju, jim reče: „Grem delat za vas.“ In spleza v seno pod streho, kjer so oni štirje spali. Čudili so se tej novi potrebi, a ona jim razloži, da je treba tega in onega, da jih ne bo zeblo; in ji pomagajo ter pažijo od tal do slamnate strehe. Tako si naredo veliko izbo s štirimi stenami, gorko in vonjivo, kjer so spali imenitno...

Po večerji zakuri mal ogenj, da bi se ogrela, in štirje Nemci se napoté po lestvi, ki jim je služila za to vsak večer, v svoje stanovanje.

Ko so se skrivna vratica za njimi zaprla, vzame starka lestvo, potem odpre brez ropota večna vrata in gre iskat velike svežnje slame, s katero napolni vso kuhinjo. Hodi po snegu bosa tako na tiho, da ni ničesar čuti. Zdaj pa zdaj posluša rezko in neenakomerno smrčanje štirih vojakov, ki so že davno zaspali.

Ko misli, da je že zadosti pripravila, vrže en sveženj v peč in ko se ta vname, ga raztrese po drugih, potem plane ven in gleda.

Močna svetloba razsvetli v nekaj trenutkih vso notranjščino male bajte, potem vzbukne strašen žar, videti je velikansko gorečo peč, kateré blišč žari skozi ozka okna in meče na sneg žareče žarke.

Nato se začuje silen krik iz hišnega podstrešja, vpitje in človeško tuljenje, kliči tesnobe in strahu, da se mora človeku trgati srce. Vratca v stropu se sesujejo v notranjščino, ognjeni vrtinec plane v podstrešje, predre slamnato streho in se vzpenja kvišku proti nebu kakor neizmeren plamen baklje; vsa kočja plapolá.

Iz nje se ne čuje več kakor prasket požara, hreščanje sten in podiranje brun. V hipu se sesuje streha in goreče ogrodje sfrči v zrak sredi črnega oblaka dima, velikega grma samih isker.

V daljavi začne zvoniti.

Stara Sovaž stoji pokonci pred svojo sesuto kočjo, oborožena s sinovo puško iz strahu, da ne bi kateri izmed ljudi ušel.

Ko vidi, da je vse končano, vrže svoje orožje v ogenj in pok se lovi z odmevom

Travnike, ki so od suše trpeli, je podsejati in gnojiti.

Letošnja suša je napravila ogromno škodo na travnikih in košenicah v Belokrajinu in po drugih delih Dolenjske. Uničena ni le domalega vsa letošnja otava po prizadetih krajih, ampak ta škoda se bo poznala še par let naprej. Letos je bila travna ruša že od kraja bolj redka, ker je bil mesec april preveč suh in mrazen namesto narobe. Na vse zadnje je pa nastopila še dolgotrajna suša, ki je posušila in uničila po mnogih krajih vso travno rušo. V nič so šle plitvo vkoreninjene trave in druga želišča, ki so se s korenino vred posušile. Škoda, ki je zaradi tega nastala prizadetim gospodarjem, je silno velika in jo bodo težko trpeli letos in še drugo leto.

Nujna je zaradi tega potreba, da se poškodovana ruša popravi in zopet pomladi.

Travno rušo je treba podsejati.

Kjer se je ruša skoraj dočistega posušila, bi bilo seveda najbolje, da bi se podorala in po preteku enega ali dveh let nanovo obsejala s primerno mešanico travnega in deteljnega semena. Med tem časom bi kazalo pridelovati na tem prostoru okopavine, da bi se zemlja dobrega zagnojila. To je pa lažje rečeno kakor storjeno, posebno dandanes in na malem posestvu. Večidel ne bo mogoče pogrešati travniških prostorov in naj je ruša še tako oslabljena in obnovitve potrebna, ker imamo premalo zemlje in premalo krme. V mnogih legah tudi ni mogoče izpreminjati travniške kulture in ni misliti na tako delo. V vseh takih in enakih slučajih si moremo pomagati s tem, da sedanjo rušo podsejemo in na ta način pomladimo.

Vrednost travnega semena in senenega drobirja za podsetev.

Za tako podsetev je najbolje vzeti dobro kalivo travno seme in nekaj deteljnega semena. Taka setev bi bila najbolj pravilna in največ vredna. Toda danes je semenska trgovina s travami precej nezanesljiva in draga in se prav lahko pripeti, da potrebnega semena sploh ne dobimo. Zaraditega si bo treba pomagati s senenim drobirjem. Vrednost tega drobirja (sempirja) je na splošno dokaj manjša, zlasti v primeru z dobro kalivim in skrbno očiščenim travnim semenom, toda danes nam je ta pomoč najbližja in najcenejša in v današnjih razmerah tudi dosti dobra, posebno če imamo seneni drobir iz dobrih travnikov. Seveda se mora seneni drobir na gosto raztrositi, ker je poln senenih mrvic in ima zaradi tega razmeroma manj pravega travnega semena.

Dajmo torej po prizadetih krajih ves seneni drobir in tudi deteljni drobir skrbno odbrati in o prvi priliki porabiti za podsetev travnikov in košenic.

Prav ugoden čas za to je sedaj po takih travnikih, kjer ni otave, da nam trave že sedaj izkalé in da se do zime utrdijo. Trosimo ga pa tudi o prihodnji pomladi, ko se izpraznijo svigli in seneni prostori.

Od suše poškodovano rušo moramo tudi gnojiti.

Ker je ruša vsled suše tudi oslabljena, jo moramo tudi gnojiti, da se zopet okrepi in popravi. To velja za vse tiste trave, ki so vsled suše v rasti onemogle.

Kdor ima kaj komposta ali dobre prsti, naj jo napelje na take travniške prostore, da se ruša prej zgosti. Kdor pa nima ne komposta ne prsti, naj si pomaga z drugim gnojem, z gnojnico, s hlevskim gnojem ali pa z umetnimi gnojili, če jih more dobiti.

V zvezi z dobrim gnojenjem se bo ruša najprej poživila in pomladila.

Gnojnico dovažajmo čimpreje na take prostore, in sicer ob deževnem vremenu; gnojnica čudovito dobro vpliva po uničenih travnikih. Jeseni gnojimo s hlevskim gnojem in ravno takrat tudi z umetnimi gnojili. Za umetna gnojila je že sedaj skrbeti, da jih dobimo o pravem času. — Storimo torej, kar je v naši moči, da se težko poškodovani travniki popravijo in pomladé. Rohrman.

Sladkor za napravo domače pijače ali petijota.

Vinogradniki smejo iz lastnih tropin za domačo porabo izdelati največ toliko petijota, da pride na glavo in na dan ne več kot 2 litra te pijače. Kakor se je ponovno tudi v tem listu opozarjalo, treba je izdelan petijot prijaviti pri pristojnem županstvu, katero sestavi zaznamek in ga pošlje potom c. kr. glavarstva c. kr. kletarskemu nadzorniku.

Dne 11. avgusta t. l. je izšla naredba trgovinskega ministerstva v sporazumu z drugim prizadetimi ministerstvi, katera določa, kako da se bode dobival letos sladkor za izboljšanje mošta in za izdelovanje petijota.

Za prvi namen sladkorja pri nas letos najbrže rabili ne bomo, ker grozdje že zdaj lepo zori, tako da je pričakovati dovolj sladkega mošta.

Pač pa se bo rabil sladkor pri nas za izdelovanje domače pijače ali petijota in sicer letos tem bolj, ker ni sadja in si tedaj kmet-vinogradnik ne more izdelati potrebnega sadjevca.

moli beli listič častniku, ki jo drži za vrat, in pravi: „Pišite, kako se je to zgodilo in povejte njihovim starišem, da sem tega kriva jaz, Viktorija Simon Sovraž! Ne pozabite!“

Častnik je dal nemško povelje.

Prijeli so jo in vrgli k vroči steni njene kočice. Potem se je dvajset korakov pred njo uvrstilo dvanajst mož. Ona se ni ganila, ker je razumela vse in čakala.

Razleglo se je povelje in kmalu je sledil dolg pok. En strel se je zakasnil in počil sam za drugimi.

Starka ni padla, ampak se sesedla, kakor da bi ji pokosil noge.

Pruski častnik se približa. Razklalo jo je skoro na dvoje in v sključenih roki je še vedno držala krvavo pismo ...

III.

Moj prijatelj Serval je umolknil ...

Jaz sem mislil na matere onih štirih mladeničev, ki so zgoreli v koči, in na kruto junaštvo te druge matere, ki so jo ustrelili ob zidu.

In pobral sem kamenček, ki je bil še vedno začrnel od požara ...

Omenjena naredba pravi v § 2. sledeče: Kdor hoče izdelovati tropinovo vino (petijot) s pomočjo sladkorja, ima pravico sladkor dobiti, če je v letih 1909 do 1913 izdelani petijot priglasi oblasti.

Vinogradniki, ki imajo na podlagi tega določila pravico, da dobijo sladkor, morajo do 1. septembra t. l. pri pristojnem občinskem uradu naznaniti, koliko petijota mislijo izdelati in koliko sladkorja v to svrhu žele dobiti.

Županstvo ima take zglasitve sestaviti v zaznamek in ga vpslati do 10. septembra 1916 potom okrajnega glavarstva c. kr. kletarskemu nadzorniku v preskušnjo.

Na podlagi takega od kletarskega nadzornika odobrenega ali pa popravljenega zapisnika, ima potem županstvo preskrbeti sladkor pri oni zalogi, ki jo določi kletarski nadzornik in potem sladkor na podlagi tega zapisnika med prosilce proti plačilu razdeliti.

Žalibog je pri nas le malo posestnikov, ki so izdelan petijot po predpisih vselej prijavili. Zato bo mnogo vinogradnikov ostalo letos brez potrebnega sladkorja za petijot. Ti si bodo morali pomagati na ta način, da grozdje zmeljejo, mošt (župo) potocijo, trop nekoliko z vodo poskropijo (največ z polovico toliko vode, kolikor je bilo odtočene župe) in pustijo potem 3 do 4 dni na tropu pokipeti. Trop je medtem večkrat dobro premešati in potem oprušati. Tako se dobi sicer manj močna, a vendar dobra pijača, ki se jo še lahko zboljša s tem, da se vanjo pri prvem pretakanju pomešajo vse vinske drože. Na Nižjem Avstrijskem je naprava take domače pijače sploh v navadi. B. Skalicky.

Franjo Neubauer.

Junak svoji puški.

Ne gledaš me, — slepa si moja družica! Besede ne rečeš mi, — nema si moja sestrica ki spremljaš te žalostne, bridke me dni po potih, ki vroča jih kri rudeči.

O nisi brez vida, ne! Bliski pogledi so tvoji! Pred njimi sovražni trepečejo roji.

Tvoj govor je grom, ki sovražnik ga sluša plašan,

pred njim se umika in pada na grič in ravan.

Doklé si mi nema, si kakor oblačje molčече, ki zbirajo jeze se v njem plameneče.

A v hipu zabliska oko se in glas zagrmí, in strela udari, — sovražna razlije se kri.

Pozdravljena! Stisni se k meni, predraga! Ti moje življenje, ti slava si moja in zmaga!

Objamem, pritiskem te k sebi tesno,

edinica moja, ko vsemu zaklical sem grenko slovo!

Cerkveno.

Velika vojna pobožnost se bo vršila 27. avgusta na Zaplazu. Pričetek ob pol 11. uri s procesijo iz župne cerkve Čatež k romarski cerkvi. Nato sledi primeren cerkven govor s slovesno sv. mašo. Popoldne bo molitvena ura za blagor domovine, govor, slovesne litanije z molitvami za mir. Verniki, pridite v obilnem številu, ker časi so vedno bolj resni in smo tedaj tudi Marijine priprošnje nad vse potrebni: Ker ta božja pot spada pod c. kr. novomeško okrajno glavarstvo, zadostujejo za romanje legitimacije samo od županstva. Za Dolenjce je najprimernejši čas z zjutrajšnjim vlakom in z večernim nazaj. — Torej, v nedeljo 27. avgusta na svidenje na Zaplazu!

Žegnanje pri sv. Roku v Šmihelu je bilo letos posebno dobro obiskovano od pobožnih romarjev od blizu in daleč. Ljudstvo dobro ve, da se je treba priporočati sv. Roku, mogočnemu zaščitniku zoper kužne bolezni, da bi on za nas prosil Boga, da nam s

to strašno šibo božjo, ki navadno vojski sledi, blagohotno prizanaša. Kuge, lakote in vojske, reši nas Gospod!

Veličastna slovesnost je bila v nedeljo, 20. t. m. na praznik sv. Bernarda v Zatičini. Slovesno sv. mašo z obilnim spremstvom je imel prevzvišeni knez in nadškof goriški, dr. Francišek B. Sedej, slavnostni govor pa misionarij P. Klement Grampovčan, ki je bival prej na sv. Gori pri Gorici in je sedaj v Novem mestu.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Po uradnem poročilu 19. t. m. je potekel prejšnji dan na primorski bojni črti še precej mirno. Na soški bojni črti severovzhodno Plave očistile so naše čete lev breg reke manjši oddelkov sovražnika, kateri se je pri Globni in Britovki vnezidil, ter ujeli 50 Italijanov. Nočni napad proti nekemu oddelku naše bojne črte južno Vipavske doline so naši gladko odbili. Pri nekem podjetju proti neki predpostojanki na bojni črti Fleimstal južnovzhodno Cima di Boche ujele so naše čete 60 Italijanov in zaplenile dva metalca granat. Italijanske oddelke, ki so zvečer prodirali proti našim postojankam v odseku Monte Cebio, smo odbili. — Tripolitanski arabski rodovi od francoskega Tunisa do angleškega Egipta so se otresli italijanskega gospodarstva ter prisegajo zvestobo carigraskemu kalifatu in ne priznavajo drugega vladarja kakor turškega sultana. Tripolis je za Italijo izgubljen. Verolomstvo Italije nasproti Avstriji se britko mašuje. Tirol in drugih „neodrešenih“ dežel pa še vedno ni osvojila in jih tudi nikoli ne bo. — Zadnji teden so avstrijski letalci s svojimi napadi večinoma unicali benecansko pristanišče, škoda znaša milijone. — Vojaški sotrudnik lista „Courant“ javlja, da so zašli Italijani v taktičnem oziru po zavzetju Gorice v neugoden položaj, medtem ko so zadobile avstrijske postojanke na višinah in za Dobrdoško planoto znatno močnejšo obrambno moč. — 21. t. m. se uradno poročá, da se ni na italijanskem bojišču nič posebnega pripetilo. — Na višinah vzhodno od Gorice stoji naša armada kakor zid italijanski nasproti.

Rusko bojišče. — Uradno poročilo 19. t. m. poročá, da so v Bukovini honvedi in nemški bataljoni z osvojitvijo višine Magura dosegli lep uspeh. Privedli so 600 ujetnikov in uplenili dve strojnici. Vsi poizkusi Rusov, da zopet pridobe opirališče, za katero so se bili ljuti boji, so se izjalovili. Zahodno od Zabie vzeli smo manjše, naprej potisnjene čete na mejni grebenj Črnahora nazaj. V odseku Stanislavova in ob Stohodu odbili smo ruske napade. — Vojni poročevalec javlja 18. t. m., da so turške čete, ki so došle v Galicijo, bile uvrščene v bojno črto in že tudi posegle v boj. Avstrijske, ogrske in nemške čete pozdravljale so viharno svoje nove sobojevnike. Turški vojaki so vseskozi trdne, brezhlebne postave in izvrstno opremljeni. Uvrščeni so tako, da zavzemajo odseke bojne črte, po katerih jim je možno priti v stik z našimi kakor tudi z nemškimi četami. — V težkih bojih proti ruski premoči postalo je primeroma mirneje, kar značijo najbolj ogromne izgube pri Brusilovi ofenzivi. Precej časa bodo Rusi potrebovali, da obnové njih bataljone in skladišča municije. Da pa obe sovražni stranki ne drže rok križem, pričajo boji pri Moldavi in Zabie, v katerih je priborila armada generala kavalarije nadvojvode Karla važne uspehe. Bili so se hudi boji na zahodnem bregu Stohoda, kjer je pa ruska glavna točka, Kowel, ostal za Ruse ravno tako oddaljen, kakor dosedaj zmiraj. Uradno poročilo 21. t. m. je tedaj ugotovilo, da Rusi kljub vsem naporom zadnjih dni niso napredovali niti pri Kowelu, ne proti Lvovu, še manj pa na potu na Ogrsko, kar smemo smatrati, če vpoštevamo njih številno premoč, vže kot zmago nad njimi.

Zahodno bojišče. — Kakor se poročá uradno 19. t. m., so nemške čete s požrtvovalno hrabrostjo uspešno kljubovale 18. t. m. silovitim navalom Francozov in Angležev. Poljuti topniški predpripravi napadla so angleško-francoska krdela popoludne severno Somme na 20 km dolgi črti Oviliers-Clery in močne francoske čete desno od Moze proti odseku Thiaumont-Fleury kakor tudi proti postojankam v gozdu Chapitre in gorskemu gozdu. Severno Somme trajal je boj pozno v noč. Na več krajih posrečilo se je sovražniku udreti v nemško prednjo črto, a bil je zopet vržen iz nje. Na obeh straneh trdno v nemških rokah ostalega Guillemont ustalil se je sovražnik v pridobljenih jarkih. Mej Guillemont in Maurepas so Nemci naprej potisnjeno črto ponoči na povelje po načrtu skrajšali. Svoje v celoti izjalovljene napore je sovražnik plačal z ogromnimi žrtvami. Nemške čete drže nepremagljivo svoje postojanke. Desno od Moze zlomljen je ponovni napad Francozov z najtežjimi izgubami za sovražnika. V vzhodnem delu gozda Chapitre

Ljudje, kmetje, Prusi, prideró in najdejo ženo sedeti na drevesnem deblu v mirnem zadoščenju.

Nek nemški častnik, ki je govoril francoski kakor rojen Francoz, jo vpraša:

„Kje so vaši vojaki?“

Ona stegne svojo suho roko proti žarečemu kupu ugašajočega požara in odgovori glasno:

„Tu notri.“

Ljudje se prerivajo okoli nje. Prus vpraša: „Kako se je vnel požar?“

Ona odgovori: „Jaz sem zapalila.“

Nihče ni verjel, vsi so mislili, da je vsled nenadne nesreče žena zblaznela. Toda ko so jo vsi obstopili in poslušali, je pripovedovala zgodbo od kraja do konca, od prihoda usodepolnega pisma do zadnjega krika ljudi, ki so zgoreli v hiši. Ni pozabila niti pičice.

Ko je končala, potegne iz žepa dva lista in da bi bolje razločila pri zadnjem ognjenem svitu, vzame naočnike in kažeč en list govori: „To je smrt Viktorjeva“, kažeč drugi list in zmajaje z glavo pri pogledu na razvaline: „To so njih imena, da se jim sporoči domov.“ In mirno po-

so Nemci ujeli 100 Francozov. V gorskem gozdu prepustili so Nemci popolnoma razstreljene naprej potisnjene jarke nasprotniku. — Po uradnem poročilu 20. t. m. je sovražnik zasedel kraj Fleury v splošnem pa je bil odbit. — 21. t. m. se uradno poroča, da je bilo severno od Somme več posamnih a močnih napadov pehote iz Ovivillers in Pozieres, zahodno od gozda Foureaux in ob cesti Clery-Maricourt kakor tudi napad sovražnika z ročnimi granatami pri Maurepas odbitih. Desno od Moze preprečen je bil po nemškem topništvu severozahodno uredbe Thiamont pripravljen sovražni napad. Močne oddelke metalcev ročnih granat uničili so Nemci s pehotnim ognjem in strojnicami. Na višini Combres sestrelili so Nemci v daljšem obsegu z razstrelbo sovražno postojanko.

Balkansko bojišče. — 18. t. m. poroča se z bolgarsko-nemške črte, da so zasedle združene čete, ko so premagale upor srbske donavske divizije, Florino, 24 kilometrov južno od Bitolja, 5 km južno od srbsko-grške meje. Vsi predidoci napadalni poizkusi entente so se izjalovili, mej tem ko je prvi sunek združenih bulgarsko-nemških čet povzročil precejšno luknjo v črto nasprotnikov. Brzkonje bo Sarrail primoran v svojem poročilu prositi za ojačenje. — Uradno poročilo 21. t. m. javlja, da so osvojili Bulgari in Nemci južno in jugovzhodno Florine goro Bic in grebenj Malareka in vzhodno od Banice srbske postojanke na Malka Nidza planini z naskokom vzele. Vsi naporji sovražnika, zopet osvojiti Dzemaat-Jeri, so bili zaman. Pri Ljumnici odbili so zavezniški manjši sovražni sunek. Južnozahodno Dojranskega jezera se živahno bojuje topništvo.

Razna bojišča. — Turški glavni stan poroča 20. t. m.: Na iraški in perzijski bojni črti nespremenjeno. Na desnem krilu kavkaške bojne črte boji prednjih straž. Sovražnika, ki je severno prelaza Buglan turške naprej potisnjene postojanke napadel, so Turki pregnali. Pri tem podjetju so turške čete ujele nekaj mož in uničile z ognjem neko sovražno baterijo, ko se je hotela nastaniti v neki odprti postojanki. V središču in na levem krilu brezpomembni krajevni boji. 18. t. m. potopili so Turki v vodovju zaliva Alexandrette neko angleško ladjo ter ujeli 18 mož posadke, mej temi poveljnika ladje Garterja in štiri častnike.

Na morju. — Iz Lugana se poroča 21. t. m., da je bila pri zadnjem avstrijskem letalskem napadu na Benetke popolnoma uničena blizu Kolodvora ležeča predilnica „Cotonificio Veneziano“, v kateri je bilo zaposlenih 1000 delavcev. — Wolfov urad javlja 20. t. m. iz Berolina: Po nemških podmorskih čolnih sta bila 19. t. m. v vodovju angleškega vzhodnega obrežja uničena neka manjša križarka in en rušilec, nadalje sta bili neka manjša križarka in ena linijska ladja po torpednih zadetkih težko poškodovani.

Franjo Neubauer.

Junak bajonetu.

Sveti se v solncu, ti brušena, bridka ostrina!
Kakor na stolpu v nebu kipí križ,
ti mi na puški kipíš in blešiš. — — —
V sivega praha oblak je zavita daljina:
čuj iz oblaka topót in pekét!
Belce in vrance razlóci pogléd.
Konji se vzpenjajo, znoj jih peneči zaliva,
goni pritisk jih ostróg. — — —
Moj bajonet! Neločljiva sva, nepremagljiva!
Z nama pogum je in Bog!
Mirno počakajva! Najle sovražnik naskóči!
V krvi se vroči ostrina ti bridka namóči!

Domače in tuje novice.

Nadvojvoda - prestolonaslednik Karl Franc Jožef, ki je obhajal 17. avgusta svoj 29. rojstni dan, je imenovan od cesarja za generala konjenice in admirala. Naj spremlja njega in njegovo družino Božji blagoslov, sreča in slava vse življenje, katero mi želimo do najskrajnejše meje človeške dóbe v globoki udanosti Slovenci-Dolenjci.

Koncert pri Tučku. Nekatero rodbino, ki niso bile doma 15. avgusta so izročile svoje doneske za Rdeč Križ pozneje mil. g. proštu dr. Seb. Elbert. Tako se je zadnjič imenovana vsota od 304 kron zvišala na 330 kron.

Sprememba posestva. Grad Pogance pri Novem mestu z vsem posestvom je kupil g. inženir pl. Jos. Langer iz Dunaja za 340.000 kron. Pred kratkim je kupil isti gospod tudi graščino Zalag (Breitenau). Morda pride šeasoma zopet v roke potomcem omenjene viteške rodbine tudi starinski grad Luknja, ki je pa žalibog že preveč trpel pod uničevalno roko neusmiljenega časa. — Nekdanjo Strajnerjevo vilo v Kandiji, sedaj last g. Julija Elberta v Ljubljani, pa je kupil sodnik, sedaj nadporočnik - auditor g. Avgust Barle za 16.000 kron.

Vpoklic črnovojnikov. „Grazer Tagblatt“ javlja z Dunaja, da bodo vsi drugi ostali črnovojniški letniki poklicani pod orožje dne 10. septembra 1916.

Redovnice iz Gorice. V Ljubljano je došlo 20 uršulink-begunk, v Gorici jih je v kletih ostalo 9.

Prepovedane igralne karte. C. kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani je z odlokom z dne 14. avgusta 1916, štey. 965/1 Präs. na podlagi § 7 lit. a) zakona z dne 5. maja 1869, drž. zakona št. 666 nadaljno razširjenje igralnih kart — Slava, Primorka in Slovanski tarok — izdanih od Prve slovanske tovarne igralnih kart d. z. o. z. v Ljubljani ustavilo.

Nevarnosti ni! Kranjski deželni predsednik grof Attems je obiskal te dni ekscelencu gen. polkovnika pl. Boroeviča. Na vprašanje, ako je kaka nevarnost za naše prebivalstvo, je odvrnil junaški poveljnik poln zavesti in upanja: „Nič se bati, nevarnosti ni!“ Te besede bo sprejelo prebivalstvo dežele z največjim veseljem in hvaležnostjo.

81 letnico rojstnega dneva je obhajal večeraj 23. avgusta čil in zdrav velespoštovani nadučitelj v p. g. Janez Saje v Št. Jerneju. Bog ohrani občeljubljenega jubilarja v njegovi mladeniški svežosti do skrajne meje človeškega življenja!

Pogreb Usmiljenega brata č. g. fr. Narcisa je bil 17. avgusta iz Kandije na pokopališče v Šmihel prav slovesen. Kondukt je vodil milostljivi g. proštu dr. Seb. Elbert z infulo ob velikem spremstvu prečastite samostanske in svetne duhovščine in občinstva. Za krsto je šel tudi zastopnik lekarnarjev g. Jos. Bergmann iz Novega mesta. — Fr. Narcis Radek je bil rojen 18. novembra v Veliki nedelji na Štajerskem. Bil je edini sin premožnega posestnika Simona Radek. Gimnazijo je študiral v Varaždinu na Hrvatskem. Kanonik Matunci je bil tisti čas ravnatelj varaždinske gimnazije, katerega si je pokojni Narcis ohranil v najlepšem spominu. Pod tem dobrim vzgojiteljem je dobil mladi Radek, s krstnim imenom Martin, poklic za redovni stan. Ko je dovršil spodnjo gimnazijo, je vstopil v red Usmiljenih bratov v Gradcu. Po dovršenem noviciatu je naredil navadno, ko je bil pet in dvajset let star, pa slovesno redovno obljubo. Prvih sedem let svojega redovnega življenja je hodil na biro, kjer je imel dovolj priložnosti se vaditi v ponižnosti in potrpežljivosti, katere Usmiljeni brat vse svoje življenje tako zelo potrebuje. Ker je pa konvent Usmilj. bratov potreboval lekarnarjev, so predstojniki fr. Narcisa določili za praktikanca v lekarni, kjer se je uril in študiral toliko časa, da je naredil skušnjo lekarnarja. Ko je bil leta 1886 prior Kasijan Gasser izvoljen za redovnega generala, ga je nadomestil Narcis kot prior graškega konventa. Leta 1888 je bil Narcis izvoljen za priorja v Št. Vidu ob Glini, kjer je bil obenem tudi lekarnar. Leta 1899 je bil Narcis prestavljen v Kandijo, kjer je vodil lekarno, dokler mu ni neozdravljiva bolezen preprečila tega človekoljubnega dela, za katero, upajmo, uživa sedaj večno plačilo.

Oficijelni patrijotični znak s kranjskim grbom je prav lično izpeljan in trpežno pozlačen. Je tedaj zares najlepši spomin na pomenljiva leta svetovne vojske. Sezite hitro po njem, ker zaloga ni velika! — Dobiva se za 3 krone v Novem mestu pri J. Krajec nasl. in Urb. Horvat.

Javna dražba premogokopa. Na zahtevo Splošnega kreditnega društva v Ljubljani bo 16. septembra na javni dražbi prodan premogokop v Št. Janžu na Dolenjskem, ki je last šentjanžke premogokopne družbe v Karmelu. Ta premogokop, ki meri 41 enostavnih in 1 dvojno jamskozero, je s pritliklinami cenjen na 1,858.275 K; najnižji ponudek znaša 619.425 kron.

Pomiloščeni kaznjenci. Cesar je letos povodom 86. rojstnega dne pomiloštil 175 kaznjencev; od teh pripade na mariborsko moško kaznilnico 18 in na žensko kaznilnico v Begunjah na Gorenjskem 7 kaznjencev.

Tretja zimaska vojska. Kakor se čuje, še ni upanja na mir, ker avstrijsko vojno ministrstvo je razpisalo natečaj za dobavo raznih vojaških zimskih potrebščin. Splošno se govori: do tretjega gre rado, in žalibog zna tudi v vojnem oziru imeti ta rek svojo pravico. Tudi Francija se bavi z naredbami za zimsko vojsko.

Slovenec na Velikem oceanu. Dne 16. avgusta je dobil kanonik Žlogar razglednico s samoslovenskim napisom iz daljnega Tihega morja. Dopisnica nosi različni poštni pečat Honolulu, Hawaii 14. maj 1916 — torej je potovala tri mesece in en dan. Honolulu je glavno mesto sandviških ali hawaijskih otokov. Poslal mu jo je nekdanji njegov župljan v Kranjski gori g. Jakob Creznar s Podkorena, ki je že več let v milici Združenih držav ter služil že tudi na Filipinih. Pred leti je popisal svoje doživljanje v „Amerikanskem Slovincu“ in vožnjo čez Suecki prekop v Trst. Bog ohrani vrlega mladeniča, da se kedaj zdrav in srečen vrne v slovensko domovino!

Na pomoč goriškim beguncem! Primorskim beguncem, ki prihajajo te dni skozi naše dežele, delé vojaške oblasti, deloma pa tudi vlada in v Ljubljani posebno tudi ljubljanski okrepčevalni damski odbor, jedila in okrepčila. V tem oziru je za bednike dobro preskrbljeno, toda hudo je, kar se tiče obleke, saj je veliko beguncev, ki nimajo niti najpotrebnejše obleke. Predsedstvo posredovalnice za goriške begunce se obrača zato v sporazumu s c. kr. deželno vlado na prebivalstvo s prošnjo, da se spomni teh revežev in jim daruje obleke, katero je oddati na imenovani posredovalnici, Ljubljana, Dunajska cesta 28 I; le-ta bo potem razdelila obleko med begunce. Za naše drage brate gre. Odprimo jim srce v teh resnih, težkih urah in storimo zanje, kar kdo največ more. Danes meni, jutri tebi. Dobro bi bilo, da bi se tudi s prižnic naprosilo prebivalstvo, naj nujno pomaga, ker sila je velika. Naše Marijine družbe zopet na delo! Naj domoljubne žene in dekleta sestavijo odseke, katerih naloga bodi, nemudoma pobrati po hišah obleke in odeje. Prosimo, da odpošiljatelji blagohotno poravnajo tudi poštnino, da se posredovalnice, ki potrebuje sredstev, ne obremenijo. Tudi za vsak, najmanjši denarni dar bo posredovalnica zelo hvaležna. Za našo domovino trpé primorski begunci! Zato naj jim vsak v zaledju pomaga.

Iz tirolskega bojišča vojne pošte 242 pošiljajo naši hrabri fantje vsem čitateljem in čitateljicam Dol. Novic najprisičneje pozdrave za naznanilom, da jim gre sedaj prav dobro, čeprav še včasih polenta malo zavre. Prihodnjič, če bodo imeli kaj več časa, bodo nam pisali kako sličico iz svojih dnevnikov. Gorski pozdrav! — Jenič, Koroška vas pri Rudolfovem; Anton Kušar, Vič pri Ljubljani; J. Plut, Trebniverh pri Semiču; Ueman Jožef, Koroška vas pri Novem mestu.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 15. avgusta 1916, št. 5243/Mob., glede rabe tuzemskih zastav pri slovesni manifestaciji dinastične zvestobe, državne ali deželne pripadnosti. Na podlagi odloka gospoda ministra notranjih zadev z dne 12. avgusta 1916. l., št. 18.050/M. l., odredim, da se smejo — s pridržkom izdaje splošnih odredb glede zastav — do nadaljnjega rabiti od tuzemskih

zastav pri slovesni manifestaciji dinastične zvestobe, državne ali deželne pripadnosti izključno le zastave z belo-rdečo, črno-rumeno barvo in v deželnih barvah. Kot deželne barve imajo veljati v odloku c. kr. ministrstva notranjih zadev z dne 23. sept. 1848. l., št. 2778/114, zaznamovane barve „bela-modra-rdeča“, ki se skladajo z deželnim grbom. Raba takozvanih starih deželnih stanovskih barv „zlate (rumene)-modre-rdeče“, katere so bile po navedenem ministrskem odloku pridržane izključno le v lastno rabo deželnih stanov, kot deželnih barv zasebnikom ni dovoljena in je pod kaznijo ces. naredbe z dne 20. aprila 1854. l., drž. zak. št. 96, prepovedana. Razen navedenih tuzemskih zastav se smejo pri takih slovesnih prilikah kot doslej razobešati tudi zastave kranjskih mest. — Uporabe ogrskih zastav in državnih zastav, ki so z monarhijo v zvezi, se ta odredba ne dotika. Ta ukaz stopi takoj v veljavo.

C. kr. deželni predsednik: Henrik grof Attems s. r.
Padel za domovino. Iz Dolenj pri Leskovcu je prejel posestnik Jan. Kerin to sporočilo: Naznanjam Vam prežalostno vest, da je Vaš sin Martin (roj. 6. sept. 1896) danes, to je 1. avgusta ob drugi uri popoldne umrl. Granata ga je zadela s tako silo, da je takoj izdihnil dušo, nakar smo ga tudi tukaj (Galicija) pokopali. Ne žalujte preveč, saj je to volja Vsemogočnega. Bog z Vami, Martinu pa zemljica lahka! Njegov in Vaš prijatelj, če tudi nepoznat. Ivan Dermik, vojna pošta 87.

Nesreča z najdeno bombo. 12 letni Josip in 8 letni Anton Macarol v Tomaju na Krasu sta našla te dni v gozdiču nerazpočeno zažigalno bombo, katero je bil najbrže vrigel kak sovražni letalec. Kakor so že otroci, sta dečka zmagoslavno hitela z bombo domov, doma pa s kladivom nadnjo, da bi videla, kaj je v njej. Bomba se je kajpak razpočila, nevarno poškodovala dečka in užgala domovanje, ki je pogorelo malone do tal. Dečka so prepeljali v tržaško bolnico.

Reja domačih zajcev, sestavlja stotnik-avditor dr. Štefan Voszka, vodja zajčarne 5. armadnega poveljstva, in prestavil dipl. agr. A. Jamnik, adjunkt c. kr. kmetijske družbe kranjske, je knjižica, ki je izšla s posebnim odobrenjem c. kr. armadnega poveljstva in je čisti donos namenjen invalidom iz Soške fronte. — Založila jo je Katoliška Bukvarna v Ljubljani in stane 80 vinarjev ter obsega 61 strani, s dvanaeststoricu potučnih slik in tremi razpredelnicami. Knjižica je vsega priporočila vredna in želimo, da doseže v vseh slojih prebivalstva svoj velekoristen namen. „Slovenec“ piše o njej sledečo pohvalo, kateri se tudi mi pridružimo: Knjižica zlasti razpravlja o postanku domačega zajca, njegovi naravi in načinu življenja, o plemenskih vrstah (s slikami), o hlevih in kletkah (s slikami), o krmiljenju in krmilih, o plemenitvi in negovanju (s slikami), boleznih in škodljivcih, kako je zajca zaklati in kako je njegovo meso okusno pripraviti (s slikami) in še o raznih drugih vprašanjih, ki utegnejo zanimati naše zajčerejce. Priprava zajčjega mesa v domači kuhinji bo gotovo vsakogar zanimala. Navedenih je tudi 11 kuharskih receptov za pripravljanje raznih okusnih jedi od zajčjega mesa, ki ni od primerno starih živali nič slabše kot teletina, po redilnosti pa je še več vredno. Imenovana knjižica je pravo slovensko strokovno delo v literaturi o reji domačih zajcev in jo zato vsem Slovincem kar najtopteje priporočamo.

Razglas. C. kr. ministrstvo za javna dela dovolilo je glasom odloka z dne 6. junija t. l., štey. 20.784 XXIc, da se smejo na strokovni šoli v Kočevju otvoriti učni tečaji po določenem načrtu za invalide. Ti tečaji, kateri se smejo po priglasitvi v vojni poškodovanih nemškega jezika zmožnih vsak čas pričeti, so nastopni: A) Splošni elementarni tečaji: 1) Poduk v pisanju za enoročne; pisanje z levo roko. 2) Poučevanje nemškega jezika v besedi in pisavi, aritmetike in trgovskih računov,

trgovskih poslojnih sestavkov in splošno domovinoznanstvo. — B) Tečajji za praktične poklice: 3) Tečaj za steno-fografijo in strojepisje. — C) Tehnični tečajji: 4) Predavanje z risarskimi vajami iz geometrije in stavbenih načrtov. 5) Strokovno risanje za mizarje, strugarje in rezarje; zadnje tudi za modeliranje. Invalidi, kateri se hočejo tega poduka udeležiti, naj se zglasijo pri kranjski deželni komisiji za oskrbovanje iz vojne se vrnivših vojščakov v Ljubljani ali neposredno pri ravnateljstvu c. kr. strokovne šole za mizarje v Kočevju in sicer pismeno, in naj navedejo tečaje, katerih se želijo udeležiti. Poduk je brezplačen. Stroške za bivanje v Kočevju in hrano nosi, ako jih ne pokrije vojna uprava, gori omenjeno ravnateljstvo.

O semenu jarega žita. „Kmetovalec“ d. 15. julija 1916 odgovarja na vprašanje nekega kmetovalca: „Kaj narediti z jaram žitom, ki ni šlo v klasje?“ — da so dotični posestniki namesto semena jarega žita dobili seme ozimnega žita, ki je dvehletna rastlina in zato ne gre v klasje. Omenja dalje, da take pritožbe dohajajo od raznih strani in je škoda, ki jo vsled tega trpe kmetovalci, silno velika in je to naravna posledica, ker pri Zavodu za promet z žitom ni kmetijskih veččakov. Nadalje pa piše, da dotičnim gospodom se ne more in ne sme ničesar očitati... — Pri tem pač lahko vprašamo: komu pa? Kdo je to zakrivil, da kmetovalci trpe toliko škodo? Poroča se nam, da so v okolici novomeški komaj dobili seme nazaj in še kakšno je to! Zrnca drobno, osušeno, niti tretjina navadnega zrna. Za drugo rabo ni, nego za kokoši. Zdaj pa troški obdelovanja in spravljaja. Vsekako bi bilo umestno, da vojni zavod to uvaže in dotične poljedelce odškoduje. — Na spomlad je isti zavod tudi prepozno pošiljal naročena semenska žita, tako da so marsikateri pač sejali, kar so v zadregi dobili. Naj se zdaj gleda, da pravočasno pošljejo semena, ker v 14 dneh se že prične setev. Pa pravo seme, ki v naših krajih zraste in vspeva.

Dopisi.

Iz Št. Jerneja. Vseposvobod se vršijo velika romanja na razne kraje in svetišča. Tudi v naš Novi Lurd prihaja trumoma romarjev, posebno ob nedeljah in praznikih, ki se pripeljejo iz vseh krajev. Saj je pa tudi zelo potrebno, da ravno sedaj o teh grozljivih časih skupno kličemo k Bogu za pomoč. Da pa bodo naše prošnje tem gotovejše uslišane, zato se zatekamo z največjim zaupanjem k naši in nebeški preljubi Materi Mariji, kot naši največji pomočnici. Marija premore vse pri Bogu, če jo za to dobroto pritrčno prosimo. To dobro vedo tudi naši dragi vojaki Slovenci. Zato so poslali iz fronte lep veliki sliko v Novi Lurd v čast in slavo Mariji. Slika ima v sredini cesarski grb s črkami F. J. I. in spodaj tri fotografije po 29, 30 in 31 vojakov, torej skupaj z 90 možmi. Črke pa so potresene z gorskimi cveticami in mahom, kar je vse prav čedno izvršeno. Podpisi pasglasé: Hladnik Martin, Javorje; Šturs Jože, Replje; Zgonc Martin, Dol. Kronovo; Kožete Johan, Mihovca; Tomazin Anton, Raka; Selan Janez, Prekopa; Selan Matija, Ježica; Kestner Franc, Dobindol. — V tujski in romarski knjigi je podpisanih že veliko število vojakov, ki so prišli na dopust in so se prišli priporočiti Mariji v Novi Lurd za nadaljno mogočno varstvo.

Iz Rake. Žalosten je bil dan v soboto dne 12. avgusta za našo okolico. Okrog pol 7. ure nas je obiskala močna nevihta. Cel dan je bil lep, a kar namah se je počrnelo nebo in bliskalo se je v grmelu. Ulila se je ploga. Med hudim dežjem je padala dokaj debela toča. Oklestila je po nekod vinograde, a posebno občutne škode ni naredila. Med nevihto je tudi dvakrat treščilo in strela je povzročila v dobre pol ure oddaljeni vasi Dobrova strašen požar. Gospodarju Poldetu Bizjaku št. 1

je vpepelil požar vse, le malenkost je bila rešena. Imel je namreč gospodarsko poslopje tako urejeno, da se je držalo eno družega in sicer vse pod eno streho. Poleg ogromne škode je obžalovati tudi to, da se ni posrečilo iz hleva izpustiti lepo telico, ki je v ognju poginila. — Druga žrtev je Jakob Bizjak št. 3, ki mu je pogorelo vse gospodarsko poslopje razen hiše, in tretja enaka nesreča pa je zadela sosedo Ano Nečemer št. 4. Reveži so pomilovanja vredni, ker v tem strašnem času se že itak težko živi. Kako se bo postavil nov dom? Tem potom se obrača dopisnik na vsa dobra srca, posebno pa na premožnejše gospodarje raške občine, kakor tudi drugih sosednih krajev, da pomagajo revežem z milodari, ki se naj blagovolijo pošiljati na župni urad na Raki proti stoterokratnim: Bog plačaj! — Treska in hudega vremena, reši nas, o Gospod!

Iz Suhe Krajne. Naš cenjeni naročnik iz Hinj nam je poslal spis, katerega pač zelo težko razvozljamo, a vendar ga radi priobčimo, da izrazimo s tem svoje veselje, da se potrudijo tudi pisanja manj vešč mož in sporočuje, kakor ve in zna, svojemu domačemu listu. Ob enem pa naj bode to skromno poročilo bodrilo za zmožnejše osebe, ki se pa za edini dolenski list premalo pobrigajo. — V spomlad smo mislili, da nam bo vsa krma ostala zunaj, ker nas je tako malo delavnih moči doma. Toda kar čuditi se je, kako hitro smo jo spravili pod streho in to brez vsake pijače; še vode nam večkrat manjka. K temu uspehu nam je pomagal Bog z lepim vremenom in po drugi strani pa pridne roke marljivih ženâ in deklet in malih solarjev. Dobili smo lepo krmo, četudi manj od lani. Poljski pridelki bodo srednji. Fižola bo komaj za seme.

Še nekaj moram povedati. Letos imamo namreč veliko sitnosti s kokoši. Že marsikatera žena se je zjokala, ker jej je zmanjkalo kar čez noč in dan po eno ali več kokoši. Te prekanjene lisice nam bodo vso perutnino odnesle. Več hiš je, ki jim je lisica vse pokradla; po pet piščancov kar naenkrat odnese. Sicer se pa temu ni začuditi. Teh šmentanih lisic je vedno več. Poprej je kakšen kmet katero ustrelil, zdaj pa tega ne more, ker je moral puško oddati. Tudi naš preč. g. župnik so bili čestokrat za loveca, toda imeli so za takšen posel pač premalo časa. No, zdaj smo dobili jagre, ki bodo lisice in lisjake malo položili; ampak to zvito žival je težko dobiti.

Pred nekaj dnevi se je naredil en špas in ravno v isti vasi, kjer je lisica največ ropala in kjer stanuje tudi jager. Ta lovec je našel namreč lisičjo ljuknjo s celim lisičjim zarodom, kamor je nosila lisica kokoši, in naprosi sosede, da bi mu pomagali ujeti staro lisico. Neko nedeljo je šlo vse kar je še ljudi pri nas v hlačah, staro in mlado, na lov. Toda ves trud je bil zastonj. In ravno tisti čas, ko so lovci stali na gmajni in veliko radovednih vaščanov, je pa predrzna lisica neustrašeno v vasi lovila in davila svoj plen ter odnesla več kokoši. — Tako je tedaj pri nas žalostno; namesto da bi si včasih kmet privoščil kakšno kokošje bederce, pa mu pohrusta tatca lisica kokoši! Sicer pa sedaj tudi drugod ni boljše. Sliši se in čita od vseh strani o samih tatovih, roparjih in morilcih. Drugič kaj več iz Suhe Krajne.

Iz Radovice. Padel je 1. avgusta t. l. na bojišču v Galiciji Matija Kapušin, posestnik na Radovici št. 47, ter bil istega dne pokopan na pokopališču v Koroscitu, kakor sporoča ženi pokojnega vojni kurat Franc Malalan z dopisnico z dne 6. avgusta. Rajni je bil priden in skrben gospodar, rodod Hrovat, oče štirih otrok v starosti od enega do devet let. Bival je več let v Ameriki, kjer si je prislužil lepe novce, se tam oženil ter pred nekaj leti naselil na Radovici. Pred tremi leti je pogorel, pa si je kmalu sezidal novo hišo. Bojeval se je na več krajih, se prehladil in bil

tri mesece v bolnici v Karlovcu, odkoder je 2. julija odšel v Galicijo, kjer ga je doletela sovražna kroglja. N. v. m. p.! — O Janezu Humljan, posestniku na Boldražu št. 1, ki so ga Rusi še izpred Premysla odpeljali v ujetništvo, ni bilo več glasu od lanskega novembra. Misli smo, da ga ni več med živimi, zdaj pa sta dospeli kar dve dopisnici, ena ženi in ena župniku, v katerih sporoča, da je še živ in zdrav ter se nahaja v Samari na Ruskem, odkoder je že večkrat pisal, pa kaj, ko nihče nič prejel ni. Se vé, da smo mu radi in brž odpisali. — Na Vel. mašo je bil tu glavni shod ali cerkveno žeganje. V cerkvi je imel P. Pavel iz Novega mesta ta dan kar tri ognjevite govore, v katerih je med drugim pojasnjeval pomen in važnost III. reda ter vabil k pristopu. Popoldne je bil sprejem. Pristopilo je čez 50 novih članov. Orgljal in petje vodil pa je g. Al. Mihelčič, deželni poslanec in župan lokviški. Ljudstvo se je sploh z veliko vneto udeleževalo vseh pobožnostij. Prišlo jih je precej tudi iz drugih župnij. Obhajanih je bilo blizo 600. Bil je ta dan kakor kratek oddih v teh težkih in hudih dneh, ko vse staro in mlado trpi in dela podnevu in ponoči, kakor še nikoli. Pa da ni bilo suše in da plesnoba ne razjeda grozdja — še še.

Potres v Italiji.

Slovenec piše: Spodnjo Italijo je zopet zadel uničujoč potres, ki se je pojavil z istimi znaki, kakor svoj čas pri katastrofi v Avezzanu. O tem potresu poroča ljubljanska potresna opazovalnica, da že dvajset let ni bilo tako močne potresne perijode. Aparati so zaznamovali najhujši sunek 16. t. m. ob 9. uri 7 minut dopoldne. Središče je oddaljeno čez 300 km od Ljubljane. — Poročila pravijo, da je že v noči od torka na sredo sledil sunek sunku, v nekaterih krajih je bilo do 16 sunkov. Najtežje so prizadeta mesta Ancona, Pesaro in Rimini. V Rimini so bili potresni sunki že v torek precej močni; vsled tega je ljudstvo bivalo na prostem, in le temu je pripisovati, da je primeroma malo žrtev, namreč 4. mrtvi in 30 ranjenih. V Pesaru, kjer je mnogo poslopij poškodovanih, so morali izprazniti vsa stanovanja — Po celem obrežju od Ancone do Rimini vlada izredna panika. Obrežna železnica je na mnogih mestih razrušena.

Potresni sunki v torek 15. in sredo 16. t. m. tvorijo le redko se pojavljajoči takozvani rojni potres (Schwarmbeben). Meteorologi so mnenja, da bo tresenje, ki se je v torek pričelo, še dalj časa trajalo, vendar pa upajo, da je potres s svojim katastrofalnim sunkom že v sredo dosegel svoj višek.

Najnovejša brzojavka iz Lugana se glasi: Kljub trudu italijanske cenzure, da bi prikrla strahoto potresa, se vidi iz podrobnosti, da so posebno trpeli Rimini, Pesaro in jadransko obrežje do Ancone. Priznava se, da je v Rimini mnogo mrtvih. Vse prebivalstvo biva na prostem. Nihče se ne sme vrniti v hiše. Zasebna poročila pravijo, da je porušena polovica mesta.

Poročila o potresni škodi, katera izdaja izključno le vlada, ne povedo nič novega. V Rimini biva prebivalstvo še vedno na prostem. Tudi sosedni kraji so močno trpeli. Včerajšnja nevihta je v mestu in po deželi povzročila težko škodo. V Milanu je med drugimi velika predilnica Albizzate skoro popolno uničena; pri tem je bilo ubitih 5 delavcev, 4 pa ranjeni. — Požigi pri Florenci in Veroni so opustošili cele gozdove in napravili ogromno škodo.

Ti potresni sunki, ki vsled svoje obilice tvorijo izvanreden pojav, so najbrže, kakor večina potresov v Italiji, tektoničnega izvora. Tektoničen potres nastane, kadar deli zemeljske skorje izpreminjajo svojo lego. Te izpremembe se ne vrše polagoma, ampak sunkoma, kadar doseže napetost zemeljske skorje svoj višek, toliko časa, dokler ni zopetnega ravnotežja.

Loterijske številke.

Gradec, 16. avgusta 54 44 22 56 37

Razvedrilo.

Pritožba. Žena prišedši domov iz prodajalne se potoži možu: „Zdaj bo pa slaba za nas, ker se more vsled draginje dobiti moka le na karte!“ Mož jo potolaži: „Bi ne bilo slabo, ko bi si ženske namesto za kruh vzele karte za jezik.“ Žena se pa urno odreže: „Najbolje bi pa še bilo, ko bi se tudi moškimi dajale karte za jezo in kletvino!“

Dober odgovor. Ribničan se prekriža in moli pred jedjo v gostilni. Mladolični gospodiči pri drugi mizi se mu zaraditega posmehujejo. Konečno ga eden zasramovalno vpraša: „Vi oče, ali pri vas doma vsi tako lepo molijo pred jedjo in po jedi kakor vi?“ — Na to mu mirno odgovori Ribničan: „Vsi, vsi molijo — samo prešiči in krave v hlevu ne!“

Zadnji čas. Gostje: „Ostanite še, gospod doktor, ostanite!“ — Doktor (kazaje na uro): „Ni mogoče; deset minut manjka še do polnoči in to veste gospoda, da je predpolnočni spanec najboljši!“

Pozna ga. A.: „Mešetar Janezon je goljuf, prav navadni lump!“ — B.: „Pa je bil vendar do sedaj vaš najbolj zaupni prijatelj!“ — A.: „Iz tega lahko razvidite, da ga dobro poznam!“

Pri zdravniški skušnji. Profesor: „Gospod kandidat, kaj bi vi storili, če bi človek, ki ga secirate (raztelesvate), naenkrat oživel?“ — Kandidat: „Vprašal bi ga, če mu je prav, da ga še naprej mrevarimo!“

Rudeč nos. Pivček: „To je pa res nekaj sitnega, če ima človek rudeč nos! Danes me je nekdo vprašal, če imam kaj praznih steklenic na prodaj.“

V strelnem jarku. Tujec: „Kako lepo uravnano!“ — Vojak (dolenjec): „Je res vse ‚prav faj‘ — samo, ko bi bili še zoper ogenj zavarovani!“

Previdno. A.: Vaš gospodar je, kakor je videti, prav osoren človek.“ — B.: „Le po zunanje; znotraj je pa najboljši človek!“ — A.: „Povejte mi torej, kdaj bi mogel ž njim znotraj govoriti!“

Dobro znamenje. Učitelj (učencu, ki je na glavo padel): „Ti si padel iz lestvice naravnost na glavo? — O ti nesrečnež ti! Povej hitro, koliko je devetkrat devet!“ — Učenec: „Eden in osemdeset.“ — „Kaj je glavno mesto na Španskem?“ — „Madrid.“ — „Kdaj je bila bitka pri Kustoci?“ — „Leta 1866 na Kresni dan.“ — Učitelj: „Hvala Bogu, možgani se niso pretresli, kakor se vidi!“

Dva komata

prav dobro ohranjena, sta na prodaj. Kje? Se izvje pri našem upravnistvu. 71-3-2

Naznanilo.

Z ozirom na vedno rastoče cene kave in drugih potrebščin sva bila primorana zvišati cene raznim okrepičilo, kakor so razvidne iz cenikov v vsaki posamezni kavarni. — P. n. gostje naj blagohotno upoštevajo, da je naju do tega dovedla le velika draginja vseh potrebščin in naj nama tudi z naprej ohranijo svojo naklonjenost. 72-0-1

Z odličnim spoštovanjem

kavarnar Smola

kavarnar Splichal

Malinov sok

(Himbeersaft) s sladkorjem ali brez sladkorja izkuhan v vsaki množini kupuje, vzorce in ceno sprejema 68-3-3

I. Gigović, Sisak, Hrvatska.